СТАНОВИЩЕ

от **проф. д-р Мария Димитрова Стойчева**,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“ Научна специалност: Политология 5.11.02 и Философия на културата, политиката, правото и икономиката 5.01.13
на: дисертационния труд на **Павел Мачияшчик** на тема
Управление на висшето образование в Полша и потребностите на пазара на труда
за присъждане на научна степен доктор на икономическите науки
по професионално направление 3.7. «Администрация и управление»,

Основание за представяне на становището: участие в състава на научно жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 1526 от 19.10.2018 и Протокол №1 от заседание на научното жури

1. Информация за дисертанта

Павел Мачияшчик е представил дисертационен труд за придобиване на научната степен „доктор“. Павел Мачияшчик има магистърска степен от Университета „Мария Склодовска-Кюри“ в Люблин, Полша, Факултет по педагогика и психология. Магистърската степен е в областта на педагогиката на възпитанието. Съгласно автобиографичната справка Павел Мачияшчик има присъдена образователната и научна степен „доктор“ от същия Университет в областта на социалните науки през 2006 г. Темата на дисертацията не е посочена, в подготовката на това становище не съм имала достъп до официалните документи или техни копия, които удостоверяват годината и темата на дисертационния труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Поради тази причина не мога да дам становище относно изпълнението на изискването кандидатите за научната степен „доктор“ да имат придобита образователната и научна степен „доктор“.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд.

Представеният дисертационен труд се състои от въведение, пет глави, изводи, заключение, библиография (по-скоро използвана литература в хартиен вариант и онлайн), четири приложения, които съдържат допълнителни под-приложения (например Приложение 4 има 24 под-приложения), списък с таблици и рисунки в обем от 484 страници, от които 331 страници основен текст. Трудът посочва 173 източника, които са предимно на полски език с изключение на малък брой книги на английски език. Използваната литература не е разделена надлежно на книги, статии, документи за по-ясно разграничение. Не е уточнено и дали авторът използва чужди източници, преведени на полски, което е от значение за представения труд с такъв обхват на научно-приложния му характер. Дисертационният труд съдържа значителен брой приложения като не всички имат ясни позовавания в текста и приносът им не винаги е ясно обоснован. Дисертационният труд е написан на руски език. Предоставен е автореферат на български език, който синтезирано и обективно представя съдържанието на дисертацията, основните тези и постижения на изследователската работа, изводите и приносите на изследването.

Въведението представя ясно актуалността на темата - управлението на системата на висшето образование на Полша и тясната взаимовръзка с пазара на труда. Излага се аргументацията за избора на изследователската тема, която се отличава със сложност, предполага практическо познаване и опит. Не се представя наличието на предходни изследвания, което обосновава нейната новост. Авторът правилно очертава обхвата на своето изследване, като ясно представя ограниченията му, което не намалява широкия обхват на научно-приложните проблеми, които съответстват на съвременните

постижения и оригинален принос в науката. Дефинирани са ясно обект, предмет, цел и задачи на изследването. Времевият диапазон е ясно определен и потвърждава актуалността на проблема и контекста, което включва труда в актуалната дискусия относно формулирането на политики във висшето образование. Формулирани са научно-изследователски цели и основна хипотеза с две работни под-хипотези. Направена е обща характеристика на използвания методически инструментариум, който включва редица методи, приложени на различните методологически равнища на изследването.

Първа глава включва теоретични въпроси за моделите на висше образование. Обърнато е внимание на понятието университетска идентичност. Основният фокус на главата е структурата на висшето образование в Полша, което е представено от историческа, правна и структурна гледна точка. С доминиращ дескриптивен подход са обхванати и такива аспекти като степените на висшето образование, преподавателския потенциал, научните степени и академични длъжности, както и програмите и визията за развитието на висшето образование в националния контекст на Полша. В някаква степен се концептуализират темите за качеството на висшето образование и интернационализацията, но в недостатъчна степен се разглежда взаимодействието и евентуалното въздействие на по-широката европейска среда и глобализацията на образованието.

Втора глава реализира сходен подход към темата за пазара, което е логически обосновано в общата концепция на изследването. Авторът правилно очертава обхвата на тази част от изследването, като ясно извежда понятието пазар на труда, институции на пазара на труда и техните взаимодействия. На тази основа се проследяват с необходимата задълбоченост и всестранност взаимовръзката между работодатели и професионалната подготовка на завършващите висшите учебни заведения.

Трета глава е посветена на управлението на висшето образование като последователно и системно се представят различните нива на управление, автономията на университета, корелация с видовете университети и техните органи. Разграничени и последователно са разгледани управлението на качеството, на персонала, на знанието, финансовото управление. Разглеждането на полската система на квалификация и компетенциите могат да се приемат като важен приносен аспект на изследването, заедно с дефинирането на социалната функция на университета, като корелацията с тенденции в европейски и глобален аспект тук са по-ясно артикулирани.

Четвърта глава е посветена на регулираните професии, чиято специфика в съдържателно и управленско отношение е логичен фокус на изследването. Тезата за ефекта на ограничаване на професионалната свобода има критичен заряд и се привеждат примери, които практически оформят обхвата на тезата за необходимостта от дерегулация на някои професии.

Пета глава има приложен характер и представя конкретни предложения за изменения в осем направления, които са последователно изведени и ясно свързани с анализа на състоянието и предизвикателствата пред висшето образование, произтичащи от динамиката и разширяването на мащаба на пазара на труда.

В дисертационния труд могат да бъдат откроени следните по-важни **приноси с научен и научно-приложен характер**. В теоретичен аспект са изведени зависимости на взаимодействието на висшето образование и пазара на труда в контекста на предизвикателствата на съответствието и съвременните приоритети в развитието на висшето образование. В методичен аспект проличава рефлексията върху опита за формулирането на методика за преобразуване (реформи) и поставянето на акценти в развитието на висшето образование. В практически аспект са определени ясно основните

направления, в които са необходими решения, и са аргументирани аспекти на приложение преди всичко на регионално и национално равнище.

Дисертационният труд е самостоятелно, завършено и фокусирано изследване на актуален въпрос със съществено значение за подобряване на перспективите и ефективността на управлението на висшето образовани в Полша. Представеният текст демонстрира, че поставените задачи и цели са изпълнени с теоретичен и практико-приложен обхват, теоретични обобщения и решения на значими научно-приложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и търсения и съставляват оригинален принос в науката. В хода на настоящото становище отправих критични бележки и оценки към някои аспекти на подхода, степента на аналитичност, сравнителната перспектива и стила на изложение, които не променят общата ми положителна оценка.

Предлагам на уважаемите членове на научното жури, при условие, че изискванията, посочени в точка 1 от настоящето становище, са изпълнени, **да присъдят на Павел Мачияшчик** научна степен „доктор“ на икономическите науки по професионално направление 3.7. „Администрация и управление“.

20.11.2018 г. Становището изготви:

Проф. д-р Мария Стойчева